

Для мінімізації операційних ризиків в АТ "Кредит Банк (Україна)" постійно вдосконалюються технології проходження документів, здійснюється контроль за проведенням операцій і платежів, введена регулярна планова діагностика комп'ютерного устаткування й програмного забезпечення. Значно зросли ступінь захищеності банку, безпека використовуваних банківських технологій і систем електронних розрахунків.

На нашу думку, вивчення досвіду управління ризиками в АТ "Кредит Банк (Україна)" є цінним для науковців і практиків. Адже це єдиний у західному регіоні України банк, який у статутному фонді має понад 90% іноземного капіталу, володіє широким асортиментом банківських операцій і послуг, у т.ч. у сфері кредитування.

Отже, для обмеження ризиків, які відбиваються не лише на результатах діяльності банків, але й на фінансовому стані їхніх клієнтів, законодавством запроваджено систему заходів щодо нормування, обмеження, страхування та контролю банківської діяльності. Реалізація їх забезпечить стійку і безперебійну роботу кожного комерційного банку, що в перспективі гарантуватиме стабільність і поліпшення роботи банківської системи загалом, а в результаті розвиток економіки в цілому та її окремих галузей.

1. Банківські операції: Підручник / За ред. А.М.Мороза. К., 2000. 2. Вітлінський В.В. Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. К., 1996. 3. Вовчак О., Копилюк О. Ризики у банківській діяльності та управління ними // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Економічні проблеми розвитку регіону. Вип. XXXI. Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України. 2001. С. 163–175. 4. Кредитний ризик комерційного банку: Навчальний посібник / За ред. В.В. Вітлінського. К. 2000.

УДК 332.122:338.124.4 (477+438)

В.А. Пантелей, Я.В. Шевчук

ПРОБЛЕМИ САНАЦІЇ ДЕПРЕСИВНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СУСПІЛЬНИХ СИСТЕМ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ПРИКОРДОННЯ

Аналізуються сучасні проблеми санації депресивних територіальних суспільних систем у контексті соціально-економічних проблем українсько-польського прикордоння. Пропонуються заходи для їх подолання.

Анализируются современные проблемы санации депрессивных территориальных общественных систем в контексте социально-экономических проблем украинско-польского приграничья. Предлагаются мероприятия для их преодоления.

Дослідження сучасних соціально-економічних проблем українсько-польського прикордоння завжди було актуальним, оскільки Україна й Польща є найближчими сусідами. Тісно співпрацює в даному напрямку ряд українських і польських учених. Яскравим прикладом цього є матеріали, опубліковані науковцями Інституту регіональних досліджень НАН України та Інституту географії Польської Академії Наук у збірнику „Проблеми співробітництва прикордонних територій України і Польщі”. У рамках названих проблем особливої ваги набувають питання санації депресивних територіальних суспільних систем у межах українсько-польського прикордоння. Однак слід зауважити, що згадані проблеми не тільки вивчаються, але й розв'язуються. Так, Польща не лише стала, але й надалі залишатиметься стратегічним торговельним партнером Львівщини і Волині: при Львівській торгово-промисловій палаті створено генеральне представництво Міжнародного Познанського Ярмарку, основним завданням якого є просування українських товарів на західні ринки і, зокрема, на польський. Вирішено низку питань, пов'язаних з розбудовою транспортної інфраструктури українсько-польського прикордоння та спрямованих на інтеграцію розвитку господарства в межах зазначених територій.

Проте з плином часу постійно виникають нові проблеми, які потрібно вивчати й розв'язувати. Так, у зв'язку зі вступом Польщі до ЄС і українським проєвропейським вибором вивчення соціально-економічних проблем розвитку українсько-польського прикордоння стало вкрай необхідним.

Метою нашої статті є виявлення, окреслення й аналіз сучасних соціально-економічних проблем санації розвитку депресивних територіальних суспільних систем у контексті розвитку українсько-польського прикордоння загалом, що повинно слугувати базою для розроблення заходів, спрямованих на їх пом'якшення та ліквідацію.

Зазначимо, що зазвичай до складу прикордоння включають адміністративні одиниці регіонального ієрархічного рівня по обидві сторони кордону. Нами проблеми розвитку українсько-польського прикордоння розглядалися на прикладі чотирьох регіональних адміністративних одиниць: Львівської і Волинської областей з боку України, Люблінського й Підкарпатського воєводств з боку Польщі.

Робочою гіпотезою даної розвідки є те, що в період розвитку процесів глобалізації, розгортання трансформаційних процесів в Україні та Польщі й унікальності розвитку території українсько-польського прикордоння для останнього характерні дуже специфічні соціально-економічні проблеми, розв'язання яких можливе лише при консолідації зусиль органів управління на локальному, регіональному та національному рівнях обох держав.

При дослідженні використано: статистичний аналіз, компаративний і картографічний методи, прогнозування тощо. Інформаційною базою послужили статистичні матеріали [1, 2] та публікації [3, 4].

Спочатку коротко охарактеризуємо найважливіші особливості об'єкта дослідження в означених нами межах. Територія українсько-польського прикордоння – 85 тис. кв.км, у тому числі українська частина становить 42 тис. кв.км (7,0% території України), польська – 43 тис. кв.км (13,8% території Польщі). Отже, з українського боку площа прикордоння є дещо меншою як в абсолютному, так і у відносному значенні. Проаналізуємо особливості заселеності досліджуваної території в розрізі регіональних одиниць (див. таблицю).

Заселеність території на початок 2003 року

Показники	Українське прикордоння			Польське прикордоння		
	Всього	Львівська область	Волинська область	Всього	Люблінське воєводство	Підкарпатське воєводство
Територія, тис. кв.км	42,0	21,8	20,2	43,0	25,1	17,9
Населення, тис. осіб, у т.ч.:	3665,7	2611,0	1054,7	4361,7	2239,5	2122,2
міське	2065,4	1535,5	529,9	1915,8	1043,6	872,2
сільське	1582,3	1057,5	524,8	2445,9	1195,9	1250,0
Щільність населення, осіб на кв.км	87,3	119,8	52,2	101,4	89,6	118,6
Кількість повітів (Польща), адмін-районів (Україна)	36	20	16	40	20	20
Поселення:						
міські	111	78	33	95	40	45
сільські	2902	1849	1053	6364	4206	2158

Дані таблиці засвідчують про те, що польська частина українсько-польського прикордоння заселена щільніше: там густина всього населення на 16,2% більша, ніж в українській частині. При цьому у польській частині дещо менше міських поселень, зате в 2,2 раза більше сільських. Отже, польська частина заселена більш рівномірно, хоча південна частина українсько-польського прикордоння обох держав заселена щільніше, ніж північна. Віссю українсько-польського прикордоння є міждержавний кордон завдовжки 529 км. Північний відтинок кордону проходить по річці Західний Буг (польська назва ріки – Буг).

На сьогодні під дією ряду факторів сформувалася низка проблем соціально-економічного розвитку українсько-польського прикордоння, які активізували поглиблення де-

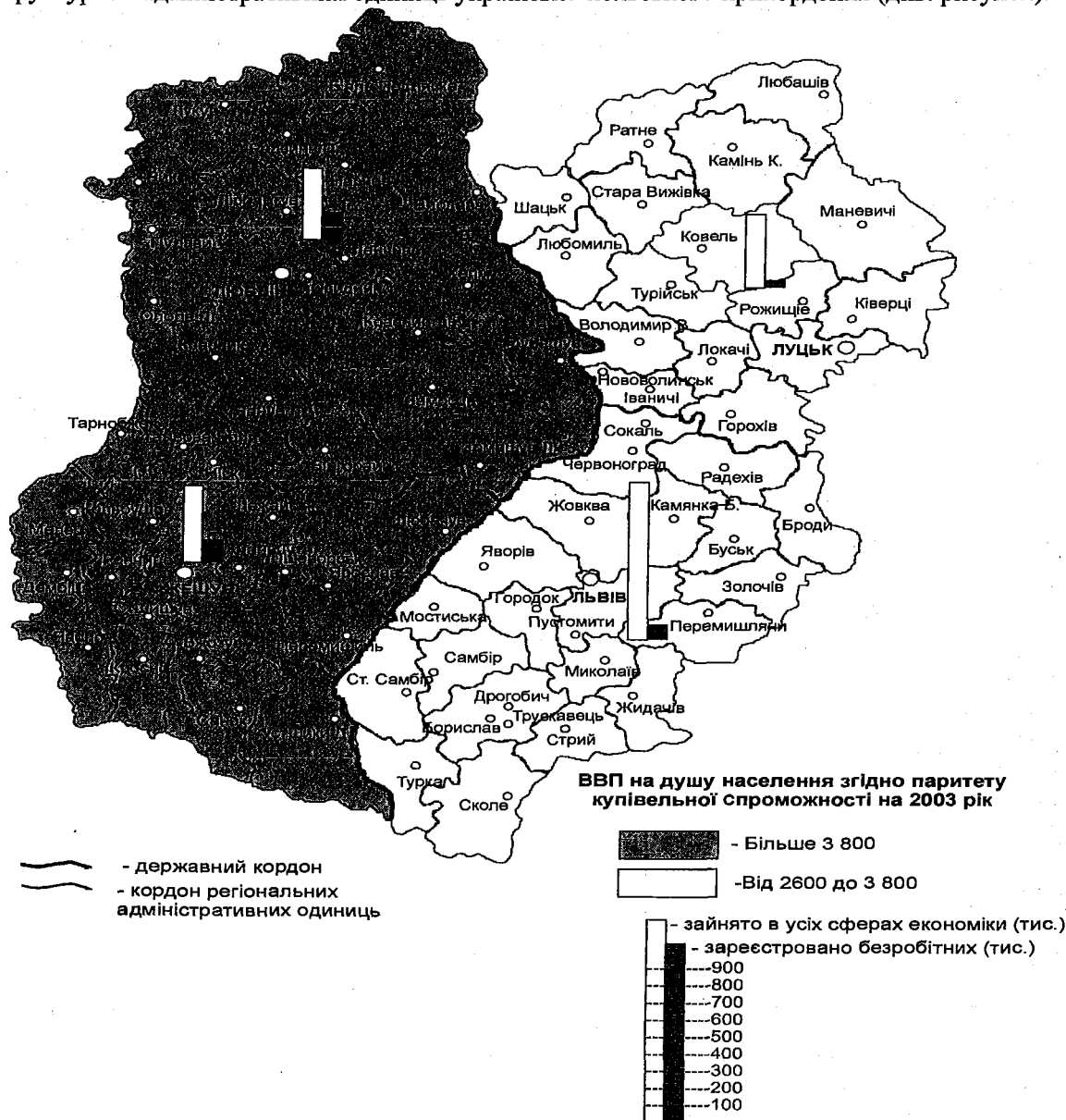
пресивних явищ в окремих суспільних територіальних системах. Серед цих факторів найважливішими є:

1. Історичні особливості соціально-економічного розвитку досліджуваної території, які зумовили суттєву диференціацію і строкатість поширення практично всіх соціально-економічних явищ у її межах.

2. Віддалене положення цієї території від центрів обох держав, що спричинило відношення до неї на державних рівнях як до периферійних, а також гальмування соціально-економічного розвитку українсько-польського прикордоння, виникнення в його межах ряду депресивних територіальних суспільних систем, „викачування” мінерально-сировинних ресурсів тощо.

3. Наслідки впливу комуністичної ідеології, які були своєрідним гальмом суспільного поступу і в польській частині прикордоння проявилися в меншій мірі.

Сукупна дія факторів позначилася на рівні соціально-економічного розвитку окремих структурних адміністративних одиниць українсько-польського прикордоння (див. рисунок).

Рівень соціально-економічного розвитку українсько-польського прикордоння

Показники рисунка засвідчують, що польська частина прикордоння має значно вищий рівень розвитку в порівнянні з українською.

Зазначені фактори, а також процеси глобалізації, які пронизують світову економіку, поглибили наступні проблеми соціально-економічного розвитку українського прикордоння: роз'єднаність інтересів, відсутність спільної ідеї чи мети соціально-економічного розвитку українсько-польського прикордоння; надзвичайно низький рівень розвитку усіх інфраструктурних систем, що не дозволяє суттєво прискорити соціально-економічний розвиток досліджуваної території; поглиблення депресивних явищ у рамках окремих депресивних територіальних суспільних систем; розрізненість проектів і різноплановість організації транскордонної співпраці та інші. Адже саме загальні тенденції соціально-економічного розвитку території впливають на формування депресивності територіальних систем нижчого ієрархічного рівня в їх межах.

Треба зауважити, що зусилля, спрямовані на подолання цих проблем, поки що бажаних результатів не дали. Наприклад, 2 – 4 жовтня 2003 року у Львові відбувся надзвичайно представницький (у роботі взяло участь 547 осіб із 17 держав світу, ряд міжнародних фінансових організацій) Третій економічний форум з питань транскордонного співробітництва, на якому було заплановано ряд заходів щодо подолання проблем соціально-економічного розвитку українсько-польського прикордоння. Підписано тридцять документів про співпрацю української і польської сторін, зокрема п'ять міжрегіональних угод на різних рівнях державного управління, виконавчий протокол на 2003–2004 роки до угоди між Львівською областю та Підкарпатським воєводством про міжрегіональну співпрацю, угоди про співпрацю на рівні окремих районів і повітів, селищних рад і гмін прикордонних територій. Була навіть домовленість про представлення офісами маршалків воєводств Республіки Польща в Брюсселі інтересів регіонів України в ЄС. Але, на жаль, частина угод залишилася декларативною і формальною. Більшість з них є розрізненими. А угод, спрямованих на санацію депресивних територіальних суспільних систем, практично немає. Проте результати санації, безумовно, залежать від активізації розвитку досліджуваної території в цілому.

Для активізації соціально-економічного розвитку українсько-польського прикордоння найближчим часом потрібно здійснити цілий комплекс заходів:

розробити стратегію соціально-економічного розвитку українсько-польського прикордоння загалом, а опісля – відповідні стратегії окремих адміністративних одиниць. У рамках цих стратегій мають бути стратегічні документи санації депресивних територіальних суспільних систем, в яких стратегічні цілі мають бути виваженими, взаємоузгодженими і такими, що відповідають інтересам двох держав;

першочерговими завданнями, що мають бути вирішені в стратегічних документах, є розвиток мережі пунктів пропуску через міждержавний кордон. Оскільки вантажообіг між країнами Західної і Східної Європи, за прогнозами міжнародних експертів, може зростати щорічно на 15–25%, то потреба в таких пунктах в українсько-польському прикордонні вже через кілька років зросте вдвічі;

вирішення попереднього завдання безпосередньо пов'язане з необхідністю активізації розбудови транспортних коридорів, зокрема реалізації проекту будівництва концесійної автомобільної дороги в рамках третього транспортного коридору;

надзвичайно важливою є реалізація заходів, спрямованих на інтенсифікацію ділових контактів, які дещо загальмувалися через запровадження польською стороною з жовтня 2003 року візового режиму. Належної уваги потребує розширення мережі консульських пунктів і дипломатичних представництв у західних областях України, спрощення схеми візового оформлення документів.

Для розроблення і реалізації таких заходів необхідна консолідація зусиль усіх верств населення українсько-польського прикордоння, працівників усіх ієрархічних рівнів влади двох держав, спеціалістів і представників громадських організацій тощо. Тільки в такому випадку можна досягти успіхів на шляху прогресивного поступу соціальних спільнот Європи.

1. Єврорегіон Буг в числах. Люблін: Статистичне управління в Любліні, 2000. 2. Польсько-українське прикордоння в цифрах. Люблін: Статистичне управління в Любліні, 1999. 3. Проблеми співробітництва прикордонних територій України і Польщі – II // Наук. доп. учасників українсько-польського семінару в м. Ужгороді (травень, 1994) і польсько-українського семінару в Любліні (вересень, 1994). Варшава-К., 1995. 4. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми і перспективи транскордонного співробітництва в аспекті процесів європейської інтеграції. Вип. XV/НАН України. Ін-т регіональних досліджень. Л. – Луцьк, 2000.